

حزب الله

در قرآن

حجة الاسلام
والمسلمين
جواد
محللي

«حزب الله» پیش از آنکه نام گروه شناخته شده خاص یا گروه سیاسی مشخصی باشد، عنوان امتی مؤمن و موحد و دل سپرده به تعالیم وحی و مطیع فرمان خدا و رسول است. «حزب» خواه ناخواه همبستگی خاصی را میان افراد یک مجموعه و باورها و معتقدات و گرایش‌های آنان نشان می‌دهد و این پیوند عمیق، در مقاطع خاص افراد وابسته به یک حزب را به موضعگیری و اقدام متناسب با اهداف و برنامه‌های خویش و می‌دارد. با این حساب موضعگیری‌ها، اقدام‌ها و ویژگی‌های «حزب الله» هم که شدیداً به خدا و بندگی او وابسته‌اند، متناسب با آیین وحی و رهنمودهای آسمانی مکتب توحید خواهد بود. آنچه در این نوشته، اشاره‌ای گذرا به آن داریم، مشخصات و عملکرد حزب الله در قرآن است. آن هم براساس دو آیه که به بیان این ویژگی‌ها پرداخته است.

ابتدا دو آیه را می‌خوانیم، سپس به محتوای آن نظری می‌افکنیم:

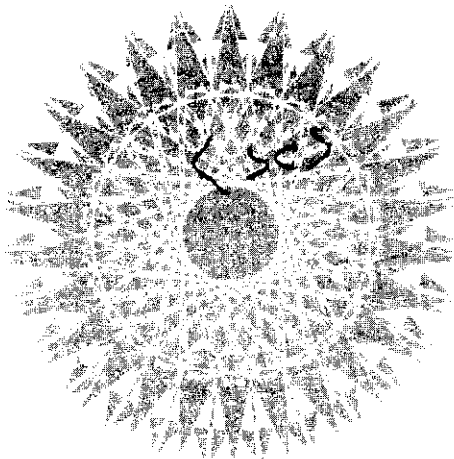
۱- «أَمَّا وَلِيكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا، الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ. وَ مَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا، فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ»^(۱)

ولی و سرپرست شما، خدا و رسول و مؤمنان‌اند، آنان که نماز را بر پای می‌دارند و زکات می‌دهند در حالی که در رکوع‌اند. هر کس با خدا و پیامبرش و مؤمنان، دوستی و پیمان ولایت داشته باشد. همانا حزب خدا

پیروزند.

۲- «لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشْرَتَهُمْ، أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ، أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ»^(۲)

هرگز گروهی را نمی‌یابی که به خدا و روز واپسین ایمان داشته باشند (اما) با دشمنان خدا و رسول، مودت و دوستی کنند، هر چند (آن دشمنان) پدرانشان، پسرانشان یا خویشاوندان و قبیله‌شان باشد. آنان که، خداوند در دل‌هایشان ایمان را نگاشته و با روحی از سوی خود، پشتیبانی‌شان کرده است و آنان را وارد بهشت‌هایی می‌کند که نهرها از زیر (درختان) آنها جاری است، همیشه در آن بهشت‌ها جاویدانند، خدا از آنان راضی است و آنان از او راضی‌اند، آنان «حزب الله»‌اند، بدانید که به یقین «حزب الله» رستگار‌اند.

۱- ولایت پذیری از صالحان

در آیه نخست، که ولایت خدا و رسول و مؤمنان مطرح است، به فضیلت والایی از امیرالمؤمنین «ع» اشاره شده است. این آیه، به استناد منابع فراوان شیعه و اهل سنت، درباره انفاق انگشتر از سوی حضرت علی «ع» در حال نماز نازل شده است. آیه، ولی و سرپرست مسلمانان را «خدا»، «رسول» و آن مؤمنانی می‌داند که در حال رکوع، انفاق کرده، زکات می‌دهند. مصداق بارز این آیه طبق شأن نزول آیه، حضرت علی (ع) است. این آیه، از آیاتی است که برای اثبات امامت و خلافت و ولایت حضرت امیر، به آن استناد می‌شود. مؤمنی با آن ویژگی یاد شده، بر مسلمانان «ولایت» دارد و «ولی» آنان است.

در ادامه این آیه که آیه بعدی است، صاحبان این عقیده و منش و رفتار را «حزب الله» می‌داند. وقتی ولایت، از آن خدا و رسول (ص) و امیرالمؤمنین (ع) است، توکی (ولایت پذیری و پیمان دوستی و ولایت بستن و سرپرستی آنان را گردن نهادن) نشانه حزب الله به شمار آمده است.

آنان هم که حزب الله را «شیعه» و پیروان امیرالمؤمنین دانسته‌اند، به استناد همین مضمون و با توجه به شأن نزول آیه است. پس نخستین و بارزترین شاخصه حزب الله، همبستگی با ولایت و گردن نهادن به امامت و پیشوایی صالحان شایسته است که مظهر تام و کامل آن، «ولایت علی» (ع) است.

۲- برائت از دشمنان خدا و رسول (ص)

دومین شاخصه حزب الله را که در آیه دوم مطرح شده، می‌توان ناسازگاری ایمان به خدا و رسول با دوستی و مودت با دشمنان خدا دانست. ایمان راستین، بر رفتارها و مواضع و دوستی‌ها و دشمنی‌های مؤمن نیز سایه می‌افکند. رابطه و قطع رابطه، دوستی و دشمنی، تولی و تبسری مؤمن بر اساس «معیارهای مکتبی» است. در آیه، به صراحت نفی می‌کند که کسی هم ایمان به خدا و پیغمبر و قیامت داشته باشد، و هم پیمان مودت با کسانی داشته باشد که در صف دشمنان خدا و رسول و جبهه تضاد و مخالفت با اسلام و مسلمین باشند، این همان مفهوم کفر به طاغوت است که روی دیگر سکه ایمان به خداست و هر که آن کفر را نداشته باشد، این ایمان را هم ندارد.

۳- ایمان، برتر از روابط فامیلی

اگر توحید و عقیده به مبدأ و معاد، «معیار» رابطه‌ها و همبستگی‌ها باشد، این معیار باید بر روابط فامیلی و خویشاوندی هم حاکم باشد، خصلت ناسازگاری «ایمان» با «دوستی با دشمنان خدا» که از ویژگی‌های حزب الله است (بنابر آخر آیه که این کسان را با این خصوصیات حزب الله می‌شناسد) تا آنجاست که حتی اگر دشمنان خدا و رسول، با انسان خویشاوند باشند، پدر، فرزند، برادر و فامیل باشند، باز هم یک موحد حزب اللهی با آنان رابطه «مودت» برقرار نمی‌کند و به اصل مهم و سیاسی «برائت از کفار» پایبند است.

مرز بندی مکتبی و معیارگرایی در روابط اجتماعی و سیاسی و پایبندی به اصول ارزش‌ها از خصوصیات بارز حزب الله از دیدگاه قرآن است و اگر کسی چنین رفتار متعهدانه و اصول‌گرایانه‌ای نداشت و با دشمنان خدا و رسول هم برخوردی از روی تسامح و تساهل داشت، از دایره نورانی حزب الله بیرون است و روشن است که هر کس از این دایره بیرون افتد، در قلمرو جاذبه‌های «حزب الشیطان» قرار می‌گیرد.

۴- برخورداری از تأیید الهی

چهارمین ویژگی حزب الله در قرآن، رسوخ ایمان استوار در دل و برخورداری از تأیید روح الهی و امداد غیبی است و این گوهر نفیس، یعنی قلبی استوار و مستحکم در ایمان به مبانی توحیدی و رهنمودهای وحی و مددیابی از تأییدات ربّانی، ثمره آن تبری و تولّایی است که یک مؤمن راستین دارد (کتب فی قلوبهم الایمان و آیدهم بروح منه)

ایمان‌ها، گاهی مستقر است، گاهی مستودع، گاهی عمیق و راسخ است، گاهی سطحی و متزلزل. نگاشتن نقش ایمان در صحیفه دل، آن هم با قلم صنع الهی و عنایت ربّانی، مؤمن حزب الله را با ثبات، بسی‌تردید، اهل یقین، تزلزل‌ناپذیر و مؤمن به حقانیت راه و هدف می‌سازد و شایعه‌ها و تخریب روحیه‌ها و تبلیغات سوء در او، کمترین سستی در عقیده و عمل نمی‌آفریند.

۵- بهشتی‌گشتن

آنچه انسان را در زمره بهشتیان قرار می‌دهد، ایمان و عمل صالح است. چشم اندازی را که خداوند در آخرت برای حزب الله ترسیم می‌فرماید، دستیابی به بهشت جاویدان و خلود در جنت پروردگار است و این، اجر آن ایمان راستین و پیوند استوار با خدا و رسول و صف بندی قاطع در مقابل دشمنان خدا و پیغمبر (ص) و مقدم داشتن «معیار مکتبی» بر «روابط فامیلی و قبیلگی» است.

۷- مقام رضا

از والاترین منزلت‌های کمال انسان، رسیدن به مرحله «رضا» است، هم رضای مؤمن از خداوند متعال، هم رضایت و خشنودی خداوند از بنده. خدا از کسی راضی است که در مقام بندگی و اطاعت، قصوری نکند و تقصیری نداشته باشد و به عنوان «عبد»، مطیع محض در برابر «امر خدا» باشد و این یک کلمه، یعنی تقدید به شرایط و ضوابط «عبودیت»، یک دنیا حرف دارد و «زندگی خداپسندانه»، هم بسیار سخت است، هم بسی ارزشمند.

رضای بنده از خدا نیز، نشانه تسلیم و ایمان محض در برابر مولا است که هم خود را از مواهب بی‌شمار و نعمت‌های سرشار خدا بهره‌مند می‌بیند و از پروردگارش راضی است و هم در منازل عرفانی و سیر و سلوک، وقتی به منزل رضا پای نهد، در برابر خواسته و پسند خدا، اصلاً خواسته‌ای ندارد و هرچه که مطلوب مولا باشد، مطلوب و معشوق بنده هم خواهد بود.

یکی درد و یکی درمان پسندد
 یکی وصل و یکی هجران پسندد
 من از درمان و درد و وصل و هجران
 پسندم آنچه را جانان پسندد (۱۳)

مهم‌تر از اصل رضا، دو سویه بودن این رضایت است و این بسی ارزشمند است که مولی و عبید، از یکدیگر نهایت رضامندی و پسند خاطر و حسن قبول را داشته باشند. «محققان راه و عارفان آگاه را درگاه و بیگاه جز رضای حضرت «الله»، مطلوبی نیست.

یکی می‌خواهد از تو جنت و مور
 یکی خواهد که از دوزخ بشود دور
 ولیکن ما نخواهیم این و آن جست
 مراد ما همین فشنودی توست
 چه تو فشنود گشتی در دو عالم
 همین مقصود بس «والله اعلم» (۱۴)

۷- فلاح و پیروزی:

دو ویژگی در پایان آن دو آیه، برای حزب الله بیان شده است. یکی فلاح و رستگاری، دیگر غلبه و پیروزی: «فان حزب الله هم الغالبون»، «الا ان حزب الله هم المفلحون»، «غلبه»، شکست ناپذیری آنان را در برابر تسویلات شیاطین و توطئه های معاندین و هجوم مخالفین می‌رساند، و «فلاح»، رستگاری آنان را از دام نفس و دامن مادیات. و این رستگاری و کامیابی در دنیا و آخرت، شمره مبارک «حزب الله» و ایمان راسخ آنان است.

• منابع:

- ۱- مانده آیه ۵۵ و ۵۶
- ۲- مجادله، آیه ۲۲
- ۳- بابا طاهر عریان
- ۴- دانشنامه قرآن، ج ۱ ص ۱۱۱۱.

